

Kamer der Volksvertegenwoordigers.

VERGADERING VAN 13 OCTOBER 1924.

Wetsontwerp tot regeling van de verkiezing van de Senatoren, rechtstreeks door den Senaat verkozen, en van deze door de provincialeraden benoemd.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

MIJNE HEEREN,

In het gebeurlijk geval dat de Grondwetgevende Kamers de nieuwe formule van artikel 53 der Grondwet, welke thans aan hare beraadslagingen onderworpen is, zouden aannemen, acht de Regeering het gepast haar van nu af aan een wetsontwerp voor te leggen, dat ten doel heeft de tenuitvoerlegging der eindbepaling van dit artikel te verzekeren : « De verkiezing der bij toepassing der nummers 2 en 3 gekozen Senatoren wordt gedaan volgens het door de wet bepaald stelsel der evenredige vertegenwoordiging. »

Dit ontwerp maakt op de verkiezing der door den Senaat uitgekozen Senatoren en deze der provincie de principen der wet van 29 December 1899 toepasselijk voor zooveel zij de wijze van benoeming der werkelijke leden der wetgevende Kamers bepalen.

Het voorziet de aanduiding niet van plaatsvervangers. De instelling der plaatsvervangers heeft tot doel te beletten dat de onderlinge verhouding welke tot basis diende aan de algemeene verkiezing, door eene buitengewone verkiezing verbroken worde. Zulk stelsel zou het gebrek hebben het kiezerskorps te binden en het te beletten, wanneer een zijner gekozenen verdwijnt, hem een plaatsvervanger te kiezen rekening houdend met de omstandigheden van den oogenblik. Zoo, bij voorbeeld, kunnen nieuwe mannen opgekomen zijn die beter de strekkingen van het kiezerskorps vertegenwoordigen dan de plaatsvervangers die misschien verscheidene jaren te voren tijdens de gewone verkiezing werden aangeduid.

Wanneer er spraak is van een beperkt kiezerskorps waar de groepeeringsmin aan hervorming onderworpen zijn dan in een gewoon kiezerskorps, is het

mogelijk een stelsel in werking te brengen dat, mits het de rechten der verschillende groepen ongeschonden bewaart, aan deze een grooter vrijheid van keuze toelaat.

Daar de samenstelling van den Senaat en van de Provincieraden betrekkelijk weinig verschilt van de eene hernieuwing tot de andere, zoo is het gemakkelijk een verband te brengen tusschen de voorstellingsakten voor eene buitengewone verkiezing en deze welke neergelegd werden tijdens de voorgaande hernieuwing.

De volkomen overeenstemming der handteekeningen welke onderaan op eene oude en op eene nieuwe akte voorkomen, zou toelaten te bestatigen dat de voorstelling door een zelfde groep gedaan werd. Aldus zou de buitengewone verkiezing de aanvulling der gewone verkiezing zijn.

Indien de groep, welke een harer verkozenen verloren heeft, haar toestand behoudt tegenover de andere, dan is het billijk haar het mandaat te behouden welk zij tijdens de hernieuwing bekomen had.

Ten einde te kunnen vaststellen of de betrokkene groep, in verhouding met de andere, hare kiessterkte waarover zij tijdens de hernieuwing beschikte behouden heeft, is het niet voldoende, en anderzijds zou het kunnen overdreven zijn, van te eischen dat zij hetzelfde getal stemmen bekomen hebben.

Het getal stemmers kan niet hetzelfde zijn en er kunnen zich samensmelten of scheuringen voorgedaan hebben.

Voor een billijk en juiste grondslag te bekomen moeten de cijfers der twee stemmingen ondereen vergeleken worden. Eenerzijds, moet de verhouding vastgesteld worden tusschen het getal stemmen door de groep tijdens de hernieuwing bekomen en het geheel getal der te dezer stemming uitgebrachte geldige stemmen en, anderzijds, tusschen het getal harer stemmen in de gedeeltelijke verkiezing en het totaal der geldige stemmen in deze zelfde verkiezing uitgebracht.

Indien de in het tweede geval bekomen verhouding gelijk of hooger is aan deze welke tijdens de gewone hernieuwing bestond, dan volgt daaruit dat de groep wier toestand dient vastgesteld, recht heeft op het behouden van het haar te beurt gevallen mandaat.

Artikel één van het ontwerp vereischt dat het onderzoek der geloofsbrieven van al de Senatoren die geroepen zijn om deel te nemen aan de aanduiding hunner collega's bij uitkiezing zou plaats hebben vooraleer er zou mogen overgegaan worden tot de kiezing der uitgekozen Senatoren. Er valt op te merken, dat het ontwerp zich bepaalt met te eischen dat de Senaat de geloofsbrieven van al de gekozenen onderzocht hebbe zonder te vereischen dat deze geloofsbrieven zouden geldig verklaard geweest zijn.

De verkiezing moet immers niet noodzakelijk uitgesteld worden indien een of meer zetels open blijven. Het zou de samenstelling van den Senaat nutteloos en somtijds voor een langen tijd vertragen wanneer bij voorbeeld, eene Senaatverkiezing aan een onderzoek zou moeten onderworpen worden.

De gepastheid om de stemming te verdagen zou van de omstandigheden afhangen. Mochten deze het uitstellen der stemming rechtvaardigen dan is het voldoende dat een vierde der Senatoren het zou eischen.

Deze maatregel zou aan den Senaat meer vrijheid geven tijdens het onderzoek der geloofsbrieven, aangezien hij niet zou te vreezen hebben dat, door eene ongeldige verklaring uit te spreken of een onderzoek te bevelen, het tijdstip van den aanvang zijner werkzaamheden zou vertraagd worden.

De Eerste Minister,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

H. CARTON DE WIART.
